(ה) [ה] הַסִּבָּה [ט]אֲפִלּוּ הוּא רַבּוֹ מֻבְהָק, [י]וְתַלְמִיד לִפְנֵי רַבּוֹ (טו) אֵינוֹ צָרִיךְ הַסִּבָּה [כ]אֲפִלּוּ אֵינוֹ רַבּוֹ מֻבְהָק, (טז) אֶלָּא אִם כֵּן (יז) יִתֵּן לוֹ רַבּוֹ (ו) רְשׁוּת. [ל]וְתַלְמִיד חָכָם מֻפְלָג בְּדוֹרוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא לָמַד מִמֶּנּוּ כְּלוּם, חָשׁוּב כְּרַבּוֹ וְאֵינוֹ צָרִיךְ הַסִּבָּה. (וְדַוְקָא כְּשֶׁאוֹכְלִין עַל שֻׁלְחָן אֶחָד, אֲבָל אִם אוֹכֵל (יח) עַל שֻׁלְחָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ, צָרִיךְ לְהָסֵב): ו [מ]הַשֶּׁמֶשׁ (יט) צָרִיךְ הַסִּבָּה: ז [נ]כָּל מִי שֶׁצָּרִיךְ הַסִּבָּה, אִם אָכַל אוֹ שָׁתָה בְּלֹא הַסִּבָּה *לֹא יָצָא, וְצָרִיךְ לַחֲזֹר לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת בַּהַסִּבָּה. הַגָּהּ: וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּבַזְּמַן הַזֶּה דְּאֵין דֶּרֶךְ לְהָסֵב, כְּדַאי הוּא רַאֲבִי"ה לִסְמֹךְ עָלָיו שֶׁבְּדִיעֲבַד יָצָא בְּלֹא הַסִּבָּה (אגודה פרק ערבי פסחים (סי' נג)). (כ) *וְנִרְאָה לִי אִם לֹא שָׁתָה כּוֹס שְׁלִישִׁי אוֹ רְבִיעִי בַּהַסִּבָּה, *אֵין לַחֲזֹר וְלִשְׁתּוֹת בַּהַסִּבָּה, דְּיֵשׁ בּוֹ חֲשָׁשׁ שֶׁנִּרְאָה (ז) כְּמוֹסִיף עַל הַכּוֹסוֹת, אֲבָל בִּשְׁנֵי כּוֹסוֹת רִאשׁוֹנוֹת יַחֲזֹר וְיִשְׁתֶּה (כא) בְּלֹא בְּרָכָה (מנהגים (מירנא, סוף הלכות ליל הסדר)), (כב) וְכֵן בַּאֲכִילַת (ח) מַצָּה. וּלְכַתְּחִלָּה יָסֵב

ט תּוֹסָפוֹת (קח. ד"ה בפני) וְהָרא"ש (פ"י סי' כ) שָׁם. י שָׁם בַּגְּמָרָא (קח.). כ הָרא"ש (שם) וְהַמָּרְדְּכַי (לז:) מִדְּקְדּוּק סוּגְיוֹת הַגְּמָרָא. ל תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (ח"א סי' קלח). מ שָׁם בַּגְּמָרָא בַּעְיָא וְנִפְשְׁטָא, וְכֵן הִסְכִּימַת הַפּוֹסְקִים. נ הָרא"ש שָׁם מִדְּיּוּק לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, וְכָתַב הָרַמְבַּ"ם (פ"ז ה"ח) בִּשְׁעַת אֲכִילַת כַּזַּיִת מַצָּה, וְכֵן כָּתְבוּ שְׁאָר פּוֹסְקִים, וּבַהַגָּהוֹת (מיימוניות פ"ז אות ה) כָּתְבוּ וְכֵן כַּזַּיִת אֲפִיקוֹמָן.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

שֶׁאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְהָסֵב, לָכֵן יֵשׁ לִמְחוֹת בְּיַד אָבֵל תּוֹךְ י"ב חֹדֶשׁ שֶׁרוֹצֶה לְהָסֵב, עַיֵּן שָׁם: **ה [ה] הַסִּבָּה.** עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וְעַיֵּן שָׁם בְּפָנִים מְאִירוֹת שֶׁדַּעְתּוֹ שֶׁאִם הוּא רַבּוֹ מֻבְהָק פָּטוּר מֵהַסִּבָּה:

בַּאֵר הֵיטֵב

שֶׁהוּא בֶּגֶד מֵתִים, וְכֵן כָּתַב הַטַּ"ז (סק"ג) [דְּלֹא כַּמֶּגֵן אַבְרָהָם (סק"ה)]. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: **ה (ה) הַסִּבָּה.** [דְּמִסְתָּמָא מָחַל לוֹ]. וְהַבַּ"ח (ס"ד) פָּסַק דְּאֵין מֵסֵב אֶלָּא אִם כֵּן יִתֵּן לוֹ אָבִיו רְשׁוּת, וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבוֹת פָּנִים מְאִירוֹת (ח"א) סִימָן צ"ג: **(ו) רְשׁוּת.** וְאֵין חִיּוּב עַל הָרַב לָתֵת לוֹ רְשׁוּת. טַ"ז (סק"ד). וְכָל זֶה בְּתַלְמִיד שֶׁל תּוֹרָה אֲבָל תַּלְמִיד שֶׁל אֻמָּנוּת בְּכָל עִנְיָן מֵסֵב: **ז (ז) כְּמוֹסִיף.** פֵּרוּשׁ, כֵּיוָן שֶׁאָסוּר לִשְׁתּוֹת בֵּינֵיהֶם אִם כֵּן מִתְּחִלָּה לֹא הָיָה דַּעְתּוֹ לִשְׁתּוֹת, וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ, וְהָוֵי כְּמוֹסִיף. אֲבָל בָּרִאשׁוֹנוֹת כֵּיוָן שֶׁמֻּתָּר לִשְׁתּוֹת בֵּינֵיהֶם, אִם כֵּן הָיָה דַּעְתּוֹ עָלָיו וְאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ. וְנִרְאָה לִי, הָאִידָנָא שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לִשְׁתּוֹת בֵּין הָרִאשׁוֹנוֹת אִם כֵּן הֲוָה לֵיהּ נִמְלָךְ, וְאִם שָׁתָה צָרִיךְ לְבָרֵךְ וְהָוֵי לֵיהּ כְּמוֹסִיף, לָכֵן לֹא יַחֲזֹר וְיִשְׁתֶּה וְיִסְמֹךְ עַל רַאֲבִי"ה. אֲבָל בְּכוֹס שֵׁנִי יַחֲזֹר וְיִשְׁתֶּה, דְּהָא אֲפִלּוּ שׁוֹתֶה יַיִן תּוֹךְ הַסְּעוּדָה כּוֹס שֵׁנִי פּוֹטְרוֹ. וְנִרְאָה לִי דִּבְתְחִלַּת הַסִּבָּה יִהְיֶה דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר וְלִשְׁתּוֹת בֵּין הָרִאשׁוֹנוֹת, וְאָז אִם טָעָה וְשָׁתָה בְּלֹא הַסִּבָּה יַחֲזֹר וְיִשְׁתֶּה בְּלֹא בְּרָכָה. עַד כָּאן לְשׁוֹן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז). וּבַ"ח בְּסִימָן תע"ט (ס"א) פָּסַק דִּבְכָל אַרְבַּע כּוֹסוֹת אִם שְׁתָאָן בְּלֹא הַסִּבָּה יָצָא, וְכֵן נִרְאָה לִי עִקָּר. חֹק יַעֲקֹב (ס"ק יד). וְכֵן כָּתַב הָאַגֻּדָה (סי' צב): **(ח) מַצָּה.** עַיֵּן בְּפִסְקֵי מַהֲרַא"י (תרומת הדשן ח"ב) סוֹף סִימָן (קכ"ב) [קנ"ב], דְּמַרְמַבַּ"ם (פ"ז ה"ח) וּסְמַ"ג (עשין מא) וְהָרא"ש (פ"י סי' כ) וְהַמָּרְדְּכַי (לז:) וְהַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי (פ"ז אות ה) מִדִּבְרֵי כֻּלָּם נִלְמַד דְּכַזַּיִת רִאשׁוֹן שֶׁל הַמּוֹצִיא לֹא בָּעֵי הַסִּבָּה. עַד

בֵּאוּר הֲלָכָה

הַסִּבָּה, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וְעַיֵּן בִּשְׁבֶּלֵי הַלֶּקֶט סִימָן רי"ח, וּפֵרוּשׁוֹ בְּשָׁמָא יַקִּדִּים קָנָה לְוֵשֶׁט הוּא מְשֻׁנֶּה מִפֵּרוּשׁ כָּל הַמְפָרְשִׁים, וּלְפִי זֶה נִשְׁתַּנּוּ אָצְלוֹ כָּל הַדִּינִים הַמְבֹאָרִים בְּכָאן, וְשׁוּם פּוֹסֵק לֹא פֵּרֵשׁ כִּדְבָרָיו:

ז * לֹא יָצָא וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וְלֶאֱכֹל. נִרְאָה דִּלְדַעַת הַמְחַבֵּר אִם גָּמַר כָּל הַסְּעוּדָה וּבֵרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְאַחַר כָּךְ נִזְכַּר שֶׁלֹּא הָיָה בַּהַסִּבָּה, צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ 'הַמּוֹצִיא' וְ'עַל אֲכִילַת מַצָּה', מַה שֶּׁאֵין כֵּן לַיֵּשׁ אוֹמְרִים אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ עַל אֲכִילַת מַצָּה. וּפָשׁוּט דְּאַף דִּלְכַתְּחִלָּה מִצְוָה לֶאֱכֹל שְׁנֵי זֵיתִים בַּהַסִּבָּה כַּמְבֹאָר בְּסִימָן תע"ה (ס"א), מִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד יָצָא בְּכַזַּיִת אֶחָד:

*** וְנִרְאָה לִי אִם לֹא שָׁתָה כּוֹס שְׁלִישִׁית וְכוּ'.** וְדַעַת הַבַּ"ח (ס"ב) דִּבְכָל הָאַרְבַּע כּוֹסוֹת לֹא יַחֲזֹר וְיִשְׁתֶּה, וְיִסְמֹךְ עַל דַּעַת אֲבִי הָעֶזְרִי (סי' תקכה), וְכֵן כָּתַב הַחֹק יַעֲקֹב (ס"ק יד). מִיהוּ אָנוּ אֵין לָנוּ אֶלָּא דִּבְרֵי הָרַמ"א שֶׁהֵרֵי כַּמָּה אַחֲרוֹנִים מִפַּקְפְּקִים גַּם עַל הַכְרָעַת הָרַמ"א בָּזֶה, וּלְדַעְתָּם אֵין לְצָרֵף דַּעַת אֲבִי הָעֶזְרִי לְהָקֵל בָּזֶה [עַיֵּן בַּמַּאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ג) וּפְרִי חָדָשׁ], וְעַל כָּל פָּנִים אֵין לָנוּ לְהָקֵל יוֹתֵר מִדַּעַת הָרַמ"א, וְכֵן הוּא דַּעַת מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"י) וְהַגְּרַ"ז (סט"ו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:

*** אֵין לוֹ לַחֲזֹר וְלִשְׁתּוֹת בַּהַסִּבָּה. כָּתַב בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים** (דיני הסיבה ס"ז)

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

רַבּוֹ, מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ הַסִּבָּה, (יח) דְּמִסְתָּמָא אָב מָחִיל לִבְנֵיהּ: **(טו) אֵינוֹ צָרִיךְ הַסִּבָּה.** מִשּׁוּם דִּבְרֵישָׁא אָמַר צָרִיךְ נָקֵט הָכָא אֵינוֹ צָרִיךְ, אֲבָל בֶּאֱמֶת אִסּוּרָא (יט) נַמִי אִיכָּא לְהָסֵב בְּפָנָיו, דְּמוֹרָא רַבּוֹ כְּמוֹרָא שָׁמַיִם: **(טז) אֶלָּא אִם כֵּן וְכוּ'.** וְאָז (כ) מְחֻיָּב לְהָסֵב: **(יז) יִתֵּן לוֹ רַבּוֹ רְשׁוּת.** הַיְנוּ שֶׁיַּרְשֵׁהוּ בְּפֵרוּשׁ [חֹק יַעֲקֹב (ס"ק יא)], וְאָז מְהַנֵּי (כא) אֲפִלּוּ בְּרַבּוֹ מֻבְהָק: **(יח) עַל שֻׁלְחָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְכוּ'.** אַף עַל פִּי שֶׁהוּא (כב) בִּפְנֵי רַבּוֹ, וְטַעְמוֹ כֵּיוָן דְּהוּא בְּשֻׁלְחָן בִּפְנֵי עַצְמוֹ אֵין הַסִּבָּה שֶׁלּוֹ זִלְזוּל לִכְבוֹד הָרַב. [א]וּפְרִי חָדָשׁ חוֹלֵק בָּזֶה וּלְדִידֵיהּ כֹּל שֶׁרוֹאֵהוּ רַבּוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לְהָסֵב מִשּׁוּם מוֹרָאוֹ, וּפְרִי מִגְדִּים (מש"ז סק"ד) כָּתַב שֶׁבְּאֹפֶן זֶה טוֹב שֶׁיִּטֹּל מִמֶּנּוּ רְשׁוּת: **ו (יט) צָרִיךְ הַסִּבָּה.** וַאֲפִלּוּ (כד) בִּפְנֵי אֲדוֹנוֹ. דְּאַף עַל פִּי שֶׁהוּא תָּמִיד מְשֻׁעְבָּד לְהִתְעַסֵּק בְּצָרְכֵי הַבַּיִת, מִכָּל מָקוֹם מְחֻיָּב הוּא לְהַרְאוֹת חֵרוּת בְּלֵיל פֶּסַח וְלֶאֱכֹל עַל כָּל פָּנִים כַּזַּיִת מַצָּה וְכַזַּיִת אֲפִיקוֹמָן וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת בַּהַסִּבָּה. וְהוּא הַדִּין פּוֹעֵל (כה) שֶׁיֵּשׁ לוֹ תַּלְמִיד לְלַמְּדוֹ אֻמָּנוּת, חַיָּב הַתַּלְמִיד בַּהַסִּבָּה. וְכֵן עֲבָדִים (כו) עִבְרִים חַיָּבִים בַּהַסִּבָּה עַל כָּל פָּנִים בְּכַזַּיִת רִאשׁוֹן, כְּשֶׁמֶשׁ. [ב]וּלְעִנְיַן עֶבֶד כְּנַעֲנִי (כז) עַיֵּן בָּאַחֲרוֹנִים: **ז (כ) וְנִרְאָה לִי אִם לֹא שָׁתָה וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, דְּבֵין כּוֹסוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת דְּמֻתָּר לִשְׁתּוֹת כַּמָּה דְּבָעֵי, כִּדְמוּכָח לְקַמָּן סִימָן תע"ג (ס"ג) [דְּהוּ לֹא אָמְרִינַן (כח) שֶׁנִּרְאָה כְּמוֹסִיף עַל הַכּוֹסוֹת], צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִשְׁתּוֹת אִם לֹא עָשָׂה הַסִּבָּה, דְּלוּ יְהֵא אֶלָּא שְׁתִּיַּת רְשׁוּת נַמִי שָׁרִי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם שָׁכַח לְהָסֵב בְּכוֹסוֹת אַחֲרוֹנוֹת, אֵין לַחֲזֹר וְלִשְׁתּוֹת, (כט) שֶׁהֵרֵי שְׁתִּיַּת רְשׁוּת אָסוּר שָׁם מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאָה כְּמוֹסִיף עַל הַכּוֹסוֹת, וְאִם כֵּן כֵּיוָן דִּלְהַרַאֲבִי"ה אֵין צָרִיךְ לְהָסֵב, מִמֵּילָא הוּא שְׁתִּיַּת רְשׁוּת דְּאָסוּר בֵּין כּוֹסוֹת אַחֲרוֹנוֹת: **(כא) בְּלֹא בְּרָכָה.** כָּתַב מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז) דְּכָל זֶה לְעִקַּר הַדִּין דִּרְשׁוּת בְּיָדוֹ לִשְׁתּוֹת כַּמָּה כּוֹסוֹת, אֲבָל לְמִנְהָגֵנוּ שֶׁאֵין שׁוֹתִין שׁוּם כּוֹס אֲפִלּוּ בֵּין כּוֹסוֹת רִאשׁוֹנוֹת וּכְדִמְבֹאָר בְּסִימָן תע"ג סָעִיף ג', הָוֵי לֵיהּ כְּנִמְלָךְ וְאִם שׁוֹתֶה צָרִיךְ לְבָרֵךְ. וְהוֹסִיף עוֹד, דִּלְפִי זֶה (לא) אֲפִלּוּ בֵּין רִאשׁוֹן לְשֵׁנִי אֵין כְּדַאי שֶׁיַּחֲזֹר וְיִשְׁתֶּה, דְּכֵיוָן שֶׁמְּבָרֵךְ עָלָיו נִרְאָה כְּמוֹסִיף עוֹד כּוֹס עַל הַכּוֹסוֹת, [וּכְדִמְבֹאָר בַּטּוּר סִימָן תע"ג בְּשֵׁם אֲבִי הָעֶזְרִי (סי' תקכה)], וְלָכֵן לֹא יַחֲזֹר וְיִשְׁתֶּה, וְיִסְמֹךְ עַל דַּעַת אֲבִי הָעֶזְרִי כְּמוֹ בְּכוֹסוֹת אַחֲרוֹנוֹת. וּמִיהוּ אִם שָׁכַח וְלֹא הֵסֵב בְּכוֹס שֵׁנִי, יַחֲזֹר וְיִשְׁתֶּה בַּהַסִּבָּה בְּלִי בְּרָכָה, דְּלֹא הָוֵי כְּנִמְלָךְ, (לב) שֶׁהֵרֵי גַּם בְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה אִם רוֹצֶה לִשְׁתּוֹת אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ וְסוֹמֵךְ עַל בִּרְכַּת כּוֹס שֵׁנִי. וְנָכוֹן שֶׁקֹּדֶם שֶׁמְּבָרֵךְ עַל כּוֹס רִאשׁוֹן (לג) יִהְיֶה בְּדַעְתּוֹ לַחֲזֹר וְלִשְׁתּוֹת בֵּין הַכּוֹסוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, וְאָז אֲפִלּוּ יִטְעֶה וְיִשְׁתֶּה כּוֹס רִאשׁוֹן בְּלִי הַסִּבָּה, יוּכַל לִשְׁתּוֹת כּוֹס אַחֵר בַּהַסִּבָּה וּבְלִי בְּרָכָה, וְלֹא יְהֵא נִרְאָה כְּמוֹסִיף: **(כב) וְכֵן בַּאֲכִילַת מַצָּה.** הַיְנוּ שֶׁיַּחֲזֹר וְיֹאכַל הַכַּזַּיִת מַצָּה, וּבְלֹא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ה (יח) שְׁאִלְתּוֹת פָּרָשַׁת צַו (שאילתא עז) וְכָל בּוֹ (סי' נ) וְאַבּוּדְרַהָם (סדר הגדה ד"ה ושתית): **(יט)** דַּרְכֵי מֹשֶׁה (סק"ג). וְכֵן מוּכָח מֵהַרַמְבַּ"ם (פ"ז ה"ח) וְכֵן כָּתְבוּ אַחֲרוֹנִים: **(כ)** מַסְקָנַת פְּרִי חָדָשׁ. וְכֵן מַשְׁמַע מֵרִי"ץ גִּיאוּת שֶׁכָּתַב, אַף עַל גַּב דַּהַסִּבָּה מִצְוָה, כְּבוֹד רַבּוֹ נַמִי מִצְוָה וּמִצְוָה דִּכְבוֹד תּוֹרָה עָדִיף, וּמִמֵּילָא כֵּיוָן דְּהָרַב מָחַל לוֹ אִיכָּא מִצְוָה דַּהַסִּבָּה, וְכֵן מַשְׁמַע לִשֶׁנָּא דְּהַמְחַבֵּר מִדְּכָתַב אֵינוֹ צָרִיךְ אֶלָּא אִם כֵּן וְכוּ' מַשְׁמַע דְּבָזֶה צָרִיךְ: **(כא)** פְּרִי חָדָשׁ: **(כב)** דַּרְכֵי מֹשֶׁה (סק"ג) בְּשֵׁם מַהַרי"י בְּרוּנָא. וְעַיֵּן שָׁם עוֹד מַה שֶּׁהֵבִיא בִּשְׁמוֹ שֶׁדַּעְתּוֹ דְּתַלְמִיד אֵצֶל רַבּוֹ אֵינוֹ צָרִיךְ אֲבָל רַשַּׁאי, וְהִשִּׂיג עָלָיו הַדַּרְכֵי מֹשֶׁה, עַיֵּן שָׁם. וְאָפְשָׁר דְּמִשּׁוּם זֶה הֵקֵל מַהַרי"י בְּרוּנָא גַּם בְּסָמוּךְ עַל שֻׁלְחָן אַחֵר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְדִידָן דְּאִסּוּרָא אִיכָּא, אִי אָפְשָׁר לְהָקֵל בָּזֶה, וּכְהַפְּרִי חָדָשׁ: **ו (כד)** רַמְבַּ"ם (פ"ז ה"ח): **(כה)** דְּאַף שֶׁבְּכָל יוֹם חוֹלֵק כָּבוֹד לְרַבּוֹ וְאֵינוֹ מַרְאָה שְׁרָרָה לְפָנָיו, אֲפִלּוּ הָכִי צָרִיךְ לְהָסֵב לְהַרְאוֹת חֵרוּת, כֵּן מַשְׁמַע בַּשְּׁאִלְתּוֹת (פרשת צו, שאילתא עז): **(כו)** פְּרִי חָדָשׁ וְחֹק יַעֲקֹב (ס"ק יב) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט) וְהַגְּרַ"ז (סי"ב), וּכְדִמוּכָח מֵרַבֵּנוּ מָנוֹחַ (פ"ז ה"ח), עַיֵּן שָׁם: **(כז)** חֹק יַעֲקֹב (ס"ק יב) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט) וְעַיֵּן בִּבְרָכֵי יוֹסֵף (סק"ז): **ז (כח)** מִשּׁוּם דְּאָז חַמְרָא מִגְרַר גָּרִיר תַּאֲוַת אֲכִילָה: **(כט)** מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"ג) וּנְהַר שָׁלוֹם (סק"ב) וְחֶמֶד מֹשֶׁה (סק"א), וּכְפַשְׁטוּת דִּבְרֵי הָרַמ"א: **(ל)** וְכֵן כָּתְבוּ הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"י) וְהַגְּרַ"ז (סט"ו) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דיני הסיבה ס"ז): **(לא) אִם לֹא שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לִשְׁתּוֹת יַיִן תּוֹךְ הַסְּעוּדָה** [מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ז)]: **(לב) וְלֹא מְהַנֵּי עֵצָה זוֹ גַּם בֵּין כּוֹס שְׁלִישִׁי לִרְבִיעִי** שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְבָרֵךְ וְלֹא יִהְיֶה נִרְאָה כְּמוֹסִיף, דְּהָתָם אָסוּר לְכַמָּה פּוֹסְקִים מִשּׁוּם שִׁכְרוּת, וְאֵין לְחַלֵּק בֵּין שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְבָרֵךְ אוֹ לֹא, וְכֵן צָרִיךְ לוֹמַר לְפִי שִׁיטַת אֲבִי הָעֶזְרִי הַמּוּבָא בַּטּוּר סִימָן תע"ג:

ליקוטי דברי הרב: א] ובשו"ע הרב (סי"א) כתב בפשיטות שאם אוכל על שולחן אחר חייב להסב אפילו הוא רבו מובהק וגדול בדורו. **ב]** ובשו"ע הרב (סי"ב) כתב שעבדים ושפחות העברים צריכים הסיבה, משמע שעבדיו הכנענים אין צריכים הסיבה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(כג) כָּל (ט) הַסְּעוּדָה (מהר״י ברונא): ח [ס]צָרִיךְ לִשְׁתּוֹת אַרְבַּע כּוֹסוֹת (כד) * עַל הַסֵּדֶר, וְאִם שְׁתָאָן (כה) [ע]זֶה אַחַר זֶה * שֶׁלֹּא (י) כַּסֵּדֶר, (כו) לֹא יָצָא: ט [פ]שִׁעוּר הַכּוֹס, (כז) רְבִיעִית (כח) לְאַחַר שֶׁיִּמְזְגֶנּוּ (כט) (אִם רוֹצֶה לְמָזְגוֹ), * וְיִשְׁתֶּה (ל) כֻּלּוֹ אוֹ (יא) רֻבּוֹ. [צ]וְאִם יֵשׁ בּוֹ הַרְבֵּה רְבִיעִיּוֹת, (לא) שׁוֹתִין מִמֶּנּוּ כָּל כָּךְ בְּנֵי אָדָם (לב) כְּמִנְיַן רְבִיעִיּוֹת שֶׁבּוֹ. [ג][ק]וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ לִשְׁתּוֹת (לג) רֹב הַכּוֹס אֲפִלּוּ מַחֲזִיק כַּמָּה רְבִיעִיּוֹת.

ס שָׁם בַּגְּמָרָא ק״ח (ע״ב). ע כֵּן פֵּרֵשׁ הָרֹא״שׁ (פ״י סי׳ כא) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים. פ שָׁם בַּגְּמָרָא. צ כָּל בּוֹ (סי׳ נ) וְאָרְחוֹת חַיִּים (סדר ליל פסח סי׳ ו). ק הָרַמְבַּ״ן וּמַהֲרַ״ר שֵׁם טוֹב.

בְּאֵר הֵיטֵב

כָּאן לְשׁוֹנוֹ. אָכֵן מִדִּבְרֵי הַטּוּר (ריש סי׳ תעה) מַשְׁמַע דִּשְׁנֵיהֶם בָּעֵי הֲסִבָּה, וְכֵן נוֹהֲגִין, עַיֵּן חֹק יַעֲקֹב סִימָן תע״ה סָעִיף קָטָן ז׳: (ט) הַסְּעוּדָה. וּבְדִיעֲבַד יָצָא בִּשְׁעַת אֲכִילַת כַּזַּיִת מַצָּה וּשְׁתִיַּת אַרְבַּע כּוֹסוֹת, וְעַיֵּן חֹק יַעֲקֹב (ס״ק טז): ח (י) כַּסֵּדֶר. שֶׁלֹּא אָמַר הַגָּדָה בֵּינְתַיִם: ט (יא) רֻבּוֹ. פֵּרֵשׁ הַבַּ״ח (ס״ו) כֻּלּוֹ לְכַתְּחִלָּה אוֹ רֻבּוֹ בְּדִיעֲבַד.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּרָכָה. (לג) מִיהוּ בָּאֲפִיקוֹמָן אִם שָׁכַח לְאָכְלוֹ בַּהֲסִבָּה, לֹא יַחֲזֹר וְיֹאכְלֶנּוּ, דְּהָא אָסוּר לֶאֱכֹל שְׁנֵי פְּעָמִים אֲפִיקוֹמָן: (כג) כָּל הַסְּעוּדָה. בַּאֲכִילָתוֹ (לד) וּבִשְׁתִיָּתוֹ. [א]וּבְדִיעֲבַד יָצָא בִּשְׁעַת אֲכִילַת כַּזַּיִת מַצָּה וְאַרְבַּע כּוֹסוֹת. וּלְגַבֵּי שַׁמָּשׁ, כֵּיוָן שֶׁהוּא טָרוּד (לה) דָּיְינִינַן לֵיהּ כְּדִיעֲבַד לְגַבֵּי כָּל אָדָם: ח (כד) עַל הַסֵּדֶר. פֵּרוּשׁ, שֶׁיֹּאמַר הַהַגָּדָה בֵּינְתַיִם: (כה) זֶה אַחַר זֶה. וְכָל שֶׁכֵּן אִם שְׁפָכָן כֻּלָּן (לו) בְּכוֹס אֶחָד וּשְׁתָאָן לֹא יָצָא, וּבִפְרִי מְגָדִים (סי׳ תעט א״א סק״א) מְצַדֵּד שֶׁאֲפִלּוּ הִפְסִיק בֵּינְתַיִם וְאָמַר הַגָּדָה, נַמִּי (לז) לֹא יָצָא, דְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת בָּעִינַן: (כו) לֹא יָצָא. וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִשְׁתּוֹת עוֹד שָׁלֹשׁ כּוֹסוֹת עַל הַסֵּדֶר, וְנִרְאֶה דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ עַתָּה עַל כָּל כּוֹס וְכוֹס, וְלֹא הָוֵי כְּמוֹסִיף עַל הַכּוֹסוֹת, כֵּיוָן דְּלֹא יָצָא בָּרִאשׁוֹנָה [וְכֵן מַשְׁמַע בִּפְרִי מְגָדִים (א״א סק״ח)]. וּפָשׁוּט דְּלָאו דַּוְקָא אִם שְׁתָאָן כֻּלָּן שֶׁלֹּא עַל הַסֵּדֶר, דְּהוּא הַדִּין אִם שָׁתָה כּוֹס רְבִיעִית תֵּכֶף אַחַר שְׁלִישִׁית גַּם כֵּן לֹא יָצָא, דְּהָא כֻּלְּהוּ כַּסֵּדֶר בָּעִינַן: ט (כז) רְבִיעִית. וְשִׁעוּרוֹ עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רע״א סָעִיף קָטָן ס״ח בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה שָׁם: (כח) לְאַחַר שֶׁיִּמְזְגֶנּוּ. הַיְינוּ דְּלֹא בָּעִינַן רְבִיעִית יַיִן חַי, אֶלָּא רְבִיעִית בְּיַחַד עִם הַמַּיִם שֶׁמָּזוּג בּוֹ. וּבִזְמַנֵּיהֶם שֶׁהָיוּ הַיֵּינוֹת חֲזָקִים מְאֹד הָיוּ מוֹזְגִין עַל חַד תְּלָת, וּבִזְמַנֵּנוּ שֶׁהַיֵּינוֹת חֲלוּשִׁים, עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ער״ב סָעִיף קָטָן ט״ז בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה: (כט) אִם רוֹצֶה לְמָזְגוֹ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּבִזְמַנֵּנוּ שֶׁהַיֵּינוֹת חֲלוּשִׁים (לח) אֵין חִיּוּב לְמָזְגוֹ אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה. וְדַע, דַּאֲפִלּוּ אִם שׁוֹתֶה יַיִן חַי וְחָזָק, (לט) מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ דַּוְקָא רְבִיעִית שָׁלֵם, דְּלֹא חִלְּקוּ חֲזַ״ל בַּשִּׁעוּרִים: (ל) כֻּלּוֹ אוֹ רֻבּוֹ. הַיְינוּ כֻּלּוֹ לְכַתְּחִלָּה אוֹ רֻבּוֹ בְּדִיעֲבַד. וּבִמְדִינוֹת שֶׁהַיַּיִן בְּיֹקֶר אֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה סַגִּי בְּרֻבּוֹ, אַךְ כּוֹס רְבִיעִית יִשְׁתֶּה כֻּלּוֹ, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא יָכוֹל לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה לְכֻלֵּי עָלְמָא [אַחֲרוֹנִים]. יֵשׁ שֶׁמְּקַמְּצִין וְכוֹעֲסִין עַל הַמְשָׁרְתִים אִם שׁוֹתִין הַרְבֵּה, וַעֲתִידִין לִתֵּן אֶת הַדִּין, שֶׁמַּכְשִׁילָן וּמוֹנְעָן מִן הַמִּצְוָה [חַיֵּי אָדָם (כלל קל, הסדר בקצרה ס״ג)]: (לא) שׁוֹתִין מִמֶּנּוּ וְכוּ׳. מִלָּשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע (מ) דַּאֲפִלּוּ לְכַתְּחִלָּה שָׁרִי כֹּל שֶׁיֵּשׁ רְבִיעִית לְכָל אֶחָד, וְאַף עַל גַּב דְּבָעִינַן לְכַתְּחִלָּה כּוֹס מָלֵא וְגַם שֶׁלֹּא יִהְיֶה פָּגוּם, (מא) [ד]הָכָא כֵּיוָן דִּלְהָרִאשׁוֹן הָיָה כּוֹס מָלֵא, כֻּלְּהוּ אַתְיָין מִכֹּחַ הָרִאשׁוֹן. (מב) וְאֶפְשָׁר עוֹד, דְּהַמְחַבֵּר עִקַּר דִּינָא אֲתָא לְאַשְׁמוּעִינַן, דִּשְׁנֵיהֶם יוֹצְאִין בְּכוֹס אֶחָד: (לב) כְּמִנְיַן רְבִיעִיּוֹת שֶׁבּוֹ. וּבְדִיעֲבַד סַגִּי אֲפִלּוּ הָיָה לְכָל אֶחָד (מג) רַק רֹב רְבִיעִית: (לג) רֹב הַכּוֹס אֲפִלּוּ וְכוּ׳. אַף שֶׁבְּעָלְמָא דַּי בְּרֹב רְבִיעִית אֲפִלּוּ מִכּוֹס גָּדוֹל, הָכָא לְעִנְיַן כּוֹסוֹת חֲמִיר טְפֵי דְּבָעִינַן דַּוְקָא רֹב כּוֹס וְאִם לָאו לֹא יָצָא. וּלְדִינָא קַיְימָא לָן (מד) כְּדֵעָה הָרִאשׁוֹנָה, וּמִכָּל מָקוֹם אִם אֵין בְּדַעְתּוֹ לִשְׁתּוֹת הַרְבֵּה לֹא יִקַּח כּוֹס גָּדוֹל, (מה) רַק כּוֹס שֶׁמַּחֲזִיק רְבִיעִית, כְּדֵי לָחֹשׁ לְדֵעָה זוֹ:

בֵּאוּר הֲלָכָה

דְּדַוְקָא לַחֲזֹר וּלְמַלְאוֹת כּוֹס אַחֵר, אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ כּוֹס גָּדוֹל וְלֹא שָׁתָהוּ כֻּלּוֹ וְנִשְׁאַר בּוֹ שִׁעוּר וְנִזְכַּר שֶׁשָּׁתָה אוֹתוֹ בְּלִי הֲסִבָּה, אִם נִזְכַּר קֹדֶם שֶׁהִתְחִיל לוֹמַר הַלֵּל אוֹ שְׁאָר הַהַגָּדָה, דְּלֹא הִסִּיחַ דַּעְתֵּיהּ עֲדַיִן מִשְׁתִּיַּת שְׁאָר הַכּוֹס, יָכוֹל לִשְׁתּוֹת הַשְּׁאָר בַּהֲסִבָּה, וּבְלֹא בְּרָכָה, דְּלָא הָוֵי כְּמוֹסִיף מִשּׁוּם דְּכוֹס אֶחָד יָכוֹל לִשְׁתּוֹת כַּמָּה פְּעָמִים, וּמִסְתָּמָא הָיָה דַּעְתּוֹ בִּשְׁעַת בְּרָכָה עַל כָּל הַכּוֹס, אֲבָל אִם הִתְחִיל לוֹמַר הַלֵּל אוֹ שְׁאָר הַגָּדָה הָוֵי כְּנִמְלָךְ וְאִם יִרְצֶה לִשְׁתּוֹת הַנִּשְׁאָר שֶׁבַּכּוֹס יִצְטָרֵךְ לְבָרֵךְ, אָסוּר לִשְׁתּוֹתוֹ דְּהָוֵי כְּמוֹסִיף. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְהִנֵּה דְּבָרָיו הָאַחֲרוֹנִים דְּכֵיוָן שֶׁיִּצְטָרֵךְ לְבָרֵךְ עַל הַנִּשְׁאָר שֶׁבַּכּוֹס הָוֵי כְּמוֹסִיף, נוֹבְעִים מִמָּגֵן אַבְרָהָם בְּסִימָן תע״ט סָעִיף קָטָן א׳, וּמִכָּל מָקוֹם לְדִינָא אֵינָם בְּרוּרִים, דְּעַד כָּאן לֹא מָצִינוּ בַּטּוּר סִימָן תע״ג דְּמִשּׁוּם בְּרָכָה נִרְאֶה כְּמוֹסִיף עַל הַכּוֹסוֹת, רַק אִם שׁוֹתֶה כּוֹס אַחַר חָדָשׁ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּאוֹתוֹ כּוֹס גּוּפָא לֹא מִנְכַּר הוֹסָפָה כְּלָל, וְכֵן מַשְׁמַע לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי מִדַּרְכֵי מֹשֶׁה שָׁם בְּסִימָן תע״ט (אות א), עַיֵּן שָׁם, וּבִפְרָט דְּעִקַּר סְבָרָא דְּמוֹסִיף עַל הַכּוֹס אֵינוֹ בָּרוּר, דְּבַיְרוּשַׁלְמִי לֹא נִזְכַּר כְּלָל רַק הַטַּעַם דְּשִׁכְרוּת, וְדֵי לָנוּ אִם נִנְקֹט הַאי סְבָרָא לְעִנְיַן כּוֹס חָדָשׁ וְלֹא בְּשִׁיּוּרֵי כּוֹסוֹת, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

ח * עַל הַסֵּדֶר. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כה) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַפְּרִי מְגָדִים דַּאֲפִלּוּ שָׁתָה בְּאַרְבַּע פְּעָמִים רַק מִכּוֹס אֶחָד, לֹא יָצָא. וּבֶאֱמֶת לֹא מִסְתַּבְּרָא כְּלָל, וְכִי אַרְבַּע כֵּלִים בָּעִינַן, אַרְבַּע פְּעָמִים בָּעִינַן. גַּם מִסָּעִיף שֶׁאַחֲרֵי זֶה (ס״ט) מַשְׁמַע אִיפְכָא לִכְאוֹרָה, שֶׁהֲרֵי כָּתַב אִם יֵשׁ בַּקַּנְקַן הַרְבֵּה רְבִיעִיּוֹת שׁוֹתִין מִמֶּנּוּ כָּל כָּךְ בְּנֵי אָדָם כְּפִי שִׁעוּר הָרְבִיעִיּוֹת, אִם לֹא דְּנִדְחֹק לוֹמַר דְּגַם שָׁם אֵינָן יוֹצְאִין רַק לְכוֹס אֶחָד, אֲבָל לְאַרְבַּע כּוֹסוֹת אִי אֶפְשָׁר לוֹ לָצֵאת בָּזֶה שֶׁבְּאַרְבַּע כֵּלִים בָּעִינַן, וּלְכוֹס אֶחָד מִיהוּ יוֹצְאִים אַף עַל גַּב שֶׁשָּׁתוּ מִמֶּנּוּ הַרְבֵּה בְּנֵי אָדָם, עַל כָּל פָּנִים כָּל אֶחָד לֹא שָׁתָה רַק כּוֹס אֶחָד, אָמְנָם כָּל זֶה דֹחַק, וּפְשָׁטָא דְּמִלְּתָא הִיא דַּחֲבוּרָה כֻּלָּה יוֹצְאָה מִצְוַת אַרְבַּע כּוֹסוֹת כְּשֶׁשּׁוֹתִים כֻּלָּם מִכַּד אֶחָד, וְהוּא בְּהֵפֶךְ מִדִּבְרֵי הַפְּרִי מְגָדִים, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

* שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר לֹא יָצָא. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח) שֶׁכָּתַב דְּכַסֵּדֶר מִיקְרֵי כְּשֶׁאוֹמֵר הַהַגָּדָה בֵּינְתַיִם, וְהוּא מִדִּבְרֵי הָרַשְׁבַּ״ם (קח: ד״ה בבת אחת), וּמַשְׁמַע לִכְאוֹרָה דִּכְשֶׁלֹּא אָמַר הַהַגָּדָה בֵּינְתַיִם אֲפִלּוּ שָׁהָה בֵּין כּוֹס לְכוֹס מִיקְרֵי שֶׁלֹּא כַּסֵּדֶר וְלֹא יָצָא. אָכֵן מִלְּשׁוֹן הַשַּׁ״ס (קח:) מַשְׁמַע דְּלֵיכָא קְפִידָא רַק כְּשֶׁיִּשְׁתֶּה אוֹתָן בְּבַת אַחַת, וְהַיְינוּ אוֹ כְּפֵרוּשׁ רַשִׁ״י (ד״ה בבת אחת) בְּפַעַם אַחַת, אוֹ עַל כָּל פָּנִים כְּפֵרוּשׁ שְׁאָרֵי מְפָרְשִׁים אֲפִלּוּ בָּזֶה אַחַר זֶה רְצוּפִין, אֲבָל אִם שָׁהָה בֵּינְתַיִם, אַף דְּוַדַּאי עָבַר אִסּוּר מַה שֶּׁלֹּא הִסְמִיךְ אֲמִירַת הַהַגָּדָה לְכָל כּוֹס כְּמוֹ שֶׁתִּקְנוּ חֲכָמִים, מִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד לֹא הִפְסִיד הַכּוֹסוֹת. וּמָצָאתִי פְּלוּגְתָא בָּזֶה בֵּין הַבֵּית יוֹסֵף לְהַפְּרִי חָדָשׁ, עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף בְּסִימָן תפ״ד (ד״ה וכתב אדוני) לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְדַעְתּוֹ שָׁם דִּבְדִיעֲבַד יָצָא וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, [ב]וּבִפְרִי חָדָשׁ חוֹלֵק שָׁם עָלָיו מֵהָא דְּכָאן, דִּכְשֶׁלֹּא אָמַר עַל הַסֵּדֶר לֹא יָצָא, וּבֶאֱמֶת אֵין הַשָּׂגָה מִזֶּה עַל הַבֵּית יוֹסֵף וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ, וְאַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סי׳ תפד סק״ב) שֶׁגַּם הוּא כָּתַב כִּדְבָרֵינוּ לְיַשֵּׁב דִּבְרֵי הַבֵּית יוֹסֵף וּכְעֵין זֶה כָּתַב גַּם כֵּן בִּנְהַר שָׁלוֹם שָׁם (סוף סק״א), עַיֵּן שָׁם. וְדַע דִּלְפִי מַה שֶּׁפָּסַק הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ (סי״ד) דְּנָשִׁים חַיָּבוֹת גַּם כֵּן בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת כַּאֲנָשִׁים, אִם כֵּן צְרִיכוֹת לִזָּהֵר שֶׁיֹּאמְרוּ סֵדֶר הַהַגָּדָה עַל כָּל כּוֹס וְכוֹס, אוֹ שֶׁעַל כָּל פָּנִים יִשְׁמְעוּ מִבַּעְלֵיהֶן, דְּאִי לָאו הָכִי לְדַעַת הַפְּרִי חָדָשׁ אֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד לֹא יָצְאוּ בִּשְׁתִיַּת הַכּוֹסוֹת, דְּהָווּ כְּמוֹ שֶׁשְּׁתָאוֹ בְּבַת אַחַת, וַאֲפִלּוּ לְדַעַת הַבֵּית יוֹסֵף שֶׁלֹּא הִפְסִידוּ בְּדִיעֲבַד מִצְוַת כּוֹסוֹת, מִכָּל מָקוֹם תַּקָּנַת חֲכָמִים הוּא לִשְׁתּוֹתָן עַל סֵדֶר הַגָּדָה, דְּכָל מִצְוֹת הַנּוֹהֲגוֹת בְּאוֹתוֹ לַיְלָה נוֹהֲגוֹת גַּם בְּנָשִׁים, וְכַמְבֹאָר בְּסָעִיף י״ד:

ט * וְיִשְׁתֶּה כֻּלּוֹ אוֹ רֻבּוֹ. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ל). וְהִנֵּה רֹב רְבִיעִית הוּא שִׁעוּר מְלֹא לוּגְמָא בְּאָדָם בֵּינוֹנִי, וְאִם הוּא אָדָם גָּדוֹל שֶׁמְּלֹא לֻגְמָיו דִּידֵיהּ הוּא יוֹתֵר מֵרֹב רְבִיעִית, צָרִיךְ דַּוְקָא מְלֹא לֻגְמָיו דִּידֵיהּ, כֵּן נִתְבָּאֵר לְעֵיל בְּסִימָן רע״א לְעִנְיַן קִדּוּשׁ, עַיֵּן שָׁם בְּסָעִיף י״ג בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק סח), וְכָל שֶׁכֵּן לְעִנְיַן אַרְבַּע כּוֹסוֹת. וְעַיֵּן שָׁם בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה והוא רובו) שֶׁהִכְרַעְנוּ עוֹד דִּלְעִנְיַן אַרְבַּע כּוֹסוֹת בָּעִינַן דַּוְקָא רֹב כּוֹס לְחוּמְרָא, וּכְגוֹן שֶׁהוּא אָדָם קָטָן שֶׁנַּעֲשָׂה בֶּן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה דִּמְלֹא לֻגְמָיו דִּידֵיהּ הוּא פָּחוֹת מֵרֹב רְבִיעִית, צָרִיךְ דַּוְקָא רֹב רְבִיעִית. וּמָצָאתִי כָּעֵת לְהָרַ״ן פֶּרֶק עַרְבֵי פְּסָחִים (כב:) דִּבּוּר הַמַּתְחִיל אִם טָעַם, שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן כִּדְבָרֵינוּ, וְכֵן כָּתַב מַהֲרַ״ם חֲלָאוָה בְּחִדּוּשָׁיו שָׁם (קח: ד״ה השקה מהן):

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(לג) חַיֵּי אָדָם (כלל קל סי״ג). וְסוֹמְכִין עַל הָרַאבִי״ה אוֹ עַל דַּעַת הָרַמְבַּ״ם (פ״ז ה״ח) שֶׁלֹּא הִזְכִּיר הֲסִבָּה בַּאֲפִיקוֹמָן, עַיֵּן בֵּית יוֹסֵף (ד״ה וכל מי): (לד) כֵּן מוּכָח מֵהָרַמְבַּ״ם (פ״ז ה״ח): (לה) בַּ״ח (ס״ה) בְּשֵׁם מַהֲרַ״ל מִפְּרָאג (גבורות ה׳ פמ״ח), וְחֹק יַעֲקֹב (ס״ק טז). וּמַה שֶּׁרָצָה אֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק יא) לְצַדֵּד דְּאֶפְשָׁר דְּפָטוּר מֵהֲסִבַּת אַרְבַּע כּוֹסוֹת, אֵינוֹ נִרְאֶה, דְּאַטּוּ מִפְּנֵי שֶׁהוּא שַׁמָּשׁ הוּא פָּטוּר מִן הַמִּצְוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ מָנוֹחַ (פ״ז ה״ח), וְכֵן דַּעַת חֹק יַעֲקֹב (שם) וְחֶמֶד מֹשֶׁה (סק״ב) דִּמְחַיָּב הֲסִבָּה בְּאַרְבַּע כּוֹסוֹת. וּפָשׁוּט דְּהוּא הַדִּין בְּעִנְיַן אֲפִיקוֹמָן בַּהֲסִבָּה, אַחַר כָּךְ מָצָאתִי שֶׁכֵּן כָּתַב גַּם הַגְּרַ״ז (סי״ב): ח (לו) רַ״ן (כג. ד״ה שתאן) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים: (לז) פְּרִי מְגָדִים בְּסִימָן תע״ט (א״א סק״א). וְעַיֵּן בֵּאוּר הֲלָכָה (ד״ה על הסדר): ט (לח) דְּבִזְמַן הַשַּׁ״ס הָיָה מִצְוָה לְכַתְּחִלָּה דַּוְקָא בְּמָזוּג כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה שְׁתִיָּה נוֹחָה וַעֲרֵבָה, כֵּן כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים: (לט) רַשְׁבַּ״ם (קח: ד״ה שתאן) וְרַ״ן (שם) וּשְׁאָר פּוֹסְקִים: (מ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ט): (מא) פְּרִי מְגָדִים (א״א סק״ט): (מב) וְכֵן מַשְׁמַע בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א: (מג) מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ו), וְכֵן כָּתַב הָרַ״ן (כג. ד״ה השקה) בְּהָדְיָא: (מד) אַחֲרוֹנִים: (מה) אַחֲרוֹנִים:

ליקוטי דברי הרב: א] בשו״ע הרב (סי״ד) כתב: אבל שאר כל הסעודה אם רצה לאכול ולשתות בלא הסיבה הרשות בידו ואין בידינו להצריכו להסב אבל מכל מקום המיסב בכל הסעודה הרי זה משובח ועושה מצוה מן המובחר. **ב]** ובשו״ע הרב (סט״ז) כתב: ואם לא הפסיק ביניהם בדברים הללו וכו׳ לא יצא ידי ד׳ כוסות, אלא כולן נחשבין לו לכוס אחד וחייב לשתות עוד ג׳ כוסות על הסדר. וזה כשיטת הפר״ח. **ג]** ובשו״ע הרב (סי״ט) כתב שלשיטה זו ג״כ צריך לכתחילה לשתות כל הכוס. **ד]** וכתב בשו״ע הרב (סכ״ד): ומצוה מן המובחר ליתן לכל אחד ואחד בפני עצמו כדי שכל אחד ישתה מכוס מלא שזה הידור מצוה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah